Ч 38. Чернівцї, недїля дня 18. лютого (1. марта) 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ виносить на цїлий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграницї 20 рублїв або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ
щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.
Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)
Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Буковиньска митрополїя.

Нинї зрана одержали ми з Відня таку телеґраму:

Wiener Zeitung оголошує:

Є. В. Цїсар іменував ґенерального вікария, Аркадія Чуперковича архиепископом і митрополитом православним, а архимандрита Володимира Репту архимандритом греко-православної консисториї в Чернівцях.

Каса на грубі.

(Образець селяньскої господарки).

Тодор Мельничук з Бобівців, становецкого повіту — числить ся господарем заможним; має десять фалеч (20 морґів) поля, дїтий Бог єму не дав; отже що заощадив, то собі складав. Приймив він собі на виховане братанка Никифора Мельничука; виховав его, як треба, оженив, звінчував — і Никифор осїв собі в Брошківцях. Доси все було, як Бог приказав, гарно і пристойно.

Але склало ся з часом, що Никифор Мельничук наробив довгів а не мав чим їх сплатити. Став він передумувати, звідки би взяти грошї. А що був собі мудрагель, то придумав таку штуку: Знав він, що у его добродїя, Тодора Мельничука, грошики є. Бо Тодор ґазда не нинїшний, єму вже 66 лїт, ґаздує здавна, гроший не має на що видавати, і все чи продасть волики або кукурудзки, то папери і срібло ховає у деревляну скриночку, що стоїть на грубі. Никифор, ще бувши у свого стрийка, бачив нераз ту скринку і знав добре, до чого она і на що. Торік у тій скринцї було паперами 1200 зр., а 1800 зр. самим сріблом і дрібними грішми. Можна сказати, дорога була собі та скринка на грубі, через 30 лїт щадниця Тодора Мельничука.

Було то минувшої осени на Дмитра. Старого Тодора брат Іван у Бобівцях справляв парастас на тестя. На сей парастас вибрав ся і Тодор, замкнув хату з дорогою касою на грубі на деревляний засув і пішов до брата в гостї. А тимчасом невдячний вихованець Никифор отворив двері, зайшов в хату і з груби забрав стрийкову касу з собою разом з паперовими і срібними грішми, котрі важили з пів сотнара. Забрав касу тому, бо єму було потрібно на сплату довгів.

Але нїхто не хотїв того зрозуміти, що Никифорови було потрібно тих гроший на довги; взяли его і замкнули до арешту. Дня 26-го лютого с. р. перед судом присяжних в Чернівцях відбула ся розправа карна против него і его засудили на шість лїт тяжкого кримiналу. Був притім і старий Тодор Мельничук і коли єму судя пояснив, який він по просту сказавши дурний, що гроший не давав на проценти до щадницї, Тодор відповів: „Е! ви менї тепер говорите, коли гроший нема! Я вже тепер і сам то знаю“. Для поясненя додамо, що грошї таки не найшли ся; десь їх мудрий Никифор заховав. А ще й то цїкаве, що як признав ся старий Тодор в судї, він гроший не рахував; що вторгував, то кинув у скринку і вже...

Те, що ми тут написали на підставі судової розправи, єсть не тілько цїкаве як новинка; оно ще більше поучаюче, бо показує нам селяньску господарку. З сеї подїї можна дійти до таких ріжнородних а правдивих висновків: Мало того, щоб селянин мав грошї, єму ще треба і осьвіти, бо з тим, що єму кромі видатків на скромне жите остає ся, він не знає, що зробити. Він рад, що призбирані грошї лежать єму без користи у скринцї на грубі; він — як се з иньших випадків знаємо — синів до школи не пішле, лучше не прибере ся і не зїсть, аби лише не рушати заощадженого гроша.

Тодор Мельничук складав грошї через 30 лїт, але не в банку на проценти, котрі збільшали би его маєток, лише у себе дома на грубі; і навіть не знав докладно, кілько всего маєтку має. Значить, на що він щадив і складав? Для кого, коли дїтий не має? Що думав він з грішми робити? Мабуть не помилимось, коли скажемо, що він складав собі грошї лише оттак, аби лежали єму на грубі. І видко, не дуже єму на них залежало, коли его каса була собі проста деревляна скринка (Никифор навіть ключа не вкрав до неї, бо не було потрібно), а хата засувала ся зовсїм не хитро на простий хлопский замок. То дуже гарно, що Тодор так своїм сусїдам вірив, — ну, але вкінцї сам пере-

МОЇ ПРОХОДИ.

Написав Денис Лукіянович.

—o—

I.

Правдиві любителї музики.

Утомлений денною спекою Станїславів потапав роскішно в вечірнім, холоднім сумерку, що підіймаючись від долу, пняв ся на двопохерхі каменицї, щоби прислонити блискучі, бляшані дахи.

Бідні Станїславівцї, втомлені стукотом, гамором, шумом міского, торговельного житя оставили улицю „А—Б“ (тисьменицку), куда „штрихують“ під сабаш жиди, а молодїж, жовняри і слуги, — они гуляють у чудовій алеї липовій на сьвіжім воздусї, за містом, біля Ромашканівского парку. А як сонце згасло, рожеві блески розплились на небеси блакиті і супокійний Ангел Ночи, надтягаючи звільна над столицю Підгіря, був вже десь у Рожнїтові — цїла вже Липова улиця кипіла від здвигу публики. Живий рух поважного проходу обняв еї цїлу від одного кінця до другого: від каварнї Central аж по чудовий баронівский парк, що особливо днесь приманював богато міщухів: вишнуровані офіцири сьміють ся голосно, бренькають шаблями та кличуть своїх тресованих хортів; пливуть дистинґовані панї в ріжноцьвітним платю, надскакують дамам панове та бавлять їх дотепними розговорами; заблукана служниця тїкає, біжить шукати своїх — а всьо іде, пливе, не спиняє ся...

За парком бар. Ромашкана, того любителя музики, великого віртуоза — на толоцї, від сторони Лиеця я маю холодник з берез і вербів, там я ходжу зітхати і простягати ся свобідно на мягкій траві. Днесь долїтали в мій холодник віватн гучного пиру — любитель музики спросив до себе цїле сьпіваче товариство свого іменн. По парку вештають ся люди, завішені на деревах колірові лямпіони дрочать ся з ясним місяцем, вгору над дерева злїтають огняні кулї... На даний знак спливають ся на ставку човни в оден круг, на даний знак піднимає ся пісня високо, висше струнких сосон і мохнатих дубів, що ростуть при паньскій палатї, висше огняних куль: під саме небо... Хорий барон вийшов на бальнон і заслухав ся. Се его любима пісня. Але пісня полетїла вже за хмари, а барон все стояв нерухомо, аж прийшли его просити до вечері.

В великій салї, при звуках пишної капелї збирались гостї і ожидали господаря. Столи були заставлені золотом, сріблом, нектаром і амброзією. Брат Евтерпи*) все і всьо жертвував для слуг своєї сестри. Він в музицї, музикою, для музики живе.

Я вертав до міста, обминаючи прохожих, що йшли приглянутись паньскому бенкетови. На лїво, тамтуда брукованою улицею тягнули ся за рогатку люди четвертого стану у великім числї. З „червоної коршми“ (власности бар. Ромашкана) і других еї сусїдок долїтали звуки шинкарскої музики-капелї, пяні оклики, бренькіт капральских острогів — то міскі люди відпочивали по трудах тижня тут далеко від міста. Се на перекір високій міскій тарифі від горячих напоїв...

І ще музика. В реставрациї „під липами“. На входовій брамі польска фана, під розлогими деревами столи заставлені, на столах склянки з пивом, за столами гостї в пишних дамских капелюхах, лискучих цилїндрах, низьких, офіцирских шапках, жива, голосна гутірка — музика. От любителї музики: сотки їх! А музика гарна. Шкода того капельмайстра, щоб заробляв по шинках. Як він виграє флядждолетові, труднї, ладні тони, трелї соловейкові, а їх слухають — ли-

*) Муза лїричної поезиї та гри на флетї, отже музики.

сьвідчив ся і признав ся перед судом, що розуму не мав.

В тім то й ціле лихо! Инакше про Тодора Мельничука ми ніколи не були на тім місци писали; а так він пригадав нам своєю касою на грубі иньших селян і ми хочемо про них кілька слів сказати. В декотрих повітах буковиньских, а особливо в заставнецкім, дав Бог, що є селяни заможні. Як би так добре перешукати каси на грубах, скрині і стріхи, то не в одного найшов би і кількадесять тисяч зр. Кілька тисяч зр. маєтку там нікого і не дивує. Вірити ся не хоче, аби між селянами були такі богачі, тимчасом люди добре з ними знайомі таке сьміло кажуть, ще й забожать ся, коли треба. Все то дуже гарно, що ми маємо і таких богачів між селянами, нас то тїшить, але гроші їх лежать на грубі або запхані в стрісї і не процентують ся, а трафить ся — не дай Боже — огонь і гроші ідуть з димом; не остає ся по них анї слїд. Бувало вже й так і бувало також инакше. На приклад миши не розуміють ся також на грошах і обгризуть банкноти, як би яку солонину. А господар несе відтак ті гроші вимінювати і за то, що миши з'їли на снїданє, грубо платить, бо обгрижені банкноти менше варті і меньше за них дають. І се також не байка, що ми пишемо, се також бувало; є сьвідки на то.

Або й так трафляло ся: Держить ґазда старі банкноти, а ту вже настали нові і старих не принимають. Тратить ґазда відразу все, що зложив, хиба, що срібні гроші збирав, коли був мудрійший.

Всї ті випадки сьвідчать як найлїпше о тім, що дай нерозумному і тисячі в руки, він як жив, так буде жити, який був нерозумний, такий остане ся, і хоч єго люди за гроші шанують, але проте єму так жиє ся з тими тисячами, як і тому, що ледви їсти має що. А що в тім найгірше, то се, що намавляй такого Тодора лїтами, аби дав гроші на проценти, він не дасть; аж коли єму вкрадуть, він бачить, що зле робив. Се зовсїм так само, як з асекурациєю. Погорить селянин і тодї бачить, який був нерозумний, що не обезпечив ся.

Щож тут в таких випадках робити? Нема иньшої ради, тілько селяни мусять слухати тих, що їм добре жичать і їх учать, бо инакше й повна скринка срібла не поможе, коли голова буде пуста, як коробка.

НОВИНКИ.

ЧЕРНІВЦЇ, дня 29. лютого 1896.

Від видавництва. На перепасках нинїшного числа „Буковини“ написано, хто кілько винен за перший квартал сего року. Просимо дуже не зволїкати з передплатою, бо видатків маємо богато.

† Архикнязь Альбрехт Сальватор. Вчерашні телеґрами принесли сумну вість про смерть многонадїйного молодого архикнязя Альбрехта Сальватора в Боцен. В протягу одного року се вже третїй случай смерти в Найдостойнїйшім Домі нашого улюбленого цїсаря, тож тим більше співчуте вірних єго підданих. Архикнязь Альбрехт Сальватор буз пятим з ряду сином бл. п. архикнязя Кароля Сальватора, молодшим братом архикнязя Франца Сальватора, зятя нашого цїсаря. Архикнязь Альбрехт Сальватор уроджений дня 22-го падолиста 1871 р., отже мав несповна 25 лїт, і служив яко рітмайстер при 11-ім полку гузарів. Архикнязь занепав на сухоти, і хоч сими днями наступив зворот до лїпшого, так що єго братя вернули з Боцен до Відня, наступила нагло смерть.

Впреосьв. митрополит Аркадій Чуперкович, про котрого іменоване доносимо на вступнім місци, має лїт 73. Рід єго походить з Македонії; звав ся давнїйше Чуперка (слово „чуперка“ значить по волоски гриб, підпеньок) і до Буковини заваидрував. Підчас злученя Буковини з Австриєю родина Чуперковичів уже находила ся в Буковинї. Батько о. Аркадія Чуперковича Николай був протоєреєм в Кімполюнзї. Брат єго, Константин (називав себе Чуперческу) був адвокатом в Ясах; другий брат Ґеорґій був протоєреєм в Кімполюнзї; третий брат Леон був совітником суду в Чернівцях, горячим патріотом волоским і основателем Societatea pentru cultura și literatura; сестра Касандра була видана за Волоха о. Ренея, пароха в Бурли. Вся та родина Аркадія Чуперковича, звістна лише яко волоска, вже не жиє; остав ся лише о. Аркадій, теперішний митрополит. Нагадали ми родовід впр. митрополита длятого, що Волохи, не бажаючи бачити о. Аркадія митрополитом, представляли єго в потребі Русином. Митрополит Чуперкович рускої мови не знає і взагалї руске житє і відносини наші єму майже зовсїм невідомі. В товарискім житю новий православний митрополит чоловік дуже милий і загально улюблений.

Ґенеральний вікарий Володимир Репта, котрого Волохи бажали мати вже тепер митрополитом, має лїт 55, єсть архимандритом і професором черновецкого унїверситету. По укінченю студий постриг ся в черцї; був безженний. В. Репта з роду Русин, син режеша з Банилова руского; волоскої мови навчив ся аж на 4. роцї теольоґії, щоби мати отверту дорогу до каріери. Коли за митрополита Моряря-Андрієвича навіть такий Русин, що вмів на волоски, не міг дїпняти ся висшого становища, В. Репта почав горнути ся до Волохів. Не зробив він сего відразу, лише цїлими лїтами відбувала ся у него та метаморфоза. З Русинами перестав В. Репта приставати, але за те став заступником презеса в волоскім товаристві для культури і лїтератури і був душею дуже аґресивного тов. волоских пань. Для характеристики єго вистарчить сказати, що Волохи вважали єго найвідповіднїйшим і найгіднїйшим наслїдником бл. п. Моряря Андрієвича, хоч з другої сторони впевняли, що він був би справедливійшим для Русинів, як пок. Морар.

Наше становище супротив нового митрополита і нового вікария зазначимо на другий раз; ся справа потребує ширшого обговореня.

Допись з України. Під конець минувшого року ми подали ряд сумних фактів про Лубеньску дівочу ґімназию, (гл. число 145. Буковини 1895 р.), а тепер маємо подати звістку і про хлопячу. Недавно учитель математики д. Кошлаков підслухав розмову учеників 8. кляси, що висьміювали поясненя єго з космоґрафії, підслухав і вилаяв їх ослами раз в ґімназиї, а другий раз на улици. Д. Кошлаков забув мабуть, що ученики 8. кляси почувають в собі людску гідність, і того не розважив, що може й треба було сьміяти ся з єго пояснень космоґрафії. Ми мали нагоду кілька разів читати ті поясненя в такому виглядї, в якому записані они учениками після власних слів д. Кошлакова, і мусимо признати, що поясненя ті придатні тілько задля сьміху. Годї-ж жадати від учеників, щоби вихваляли свого учителя за те, з чого дїйсне варто тілько посьміятись. Коли-ж такому учителеви хоче ся добитись того, щоб ученики вибачали єму єго хиби, так треба би здобувати собі таку повагу не лайкою та адмінїстрацийними заходами, а мабуть чимсь иньшим.

І д. Кошлакову треба віддати справедливість, — сї иньші заходи він знає і користує ся ними як найкрасше. Шкода тілько, що заходи сї не визнають ся хорошими нї з боку учеників, нї з боку громадского. Повагу свою підносить він таким чином: перехоплює листи своїх кватирантів-учеників, що адресують ся до батьків, перечитує їх, і коли знаходить „невинними“, то по-

---

пи, зірки, місяць. І ще хтось слухає. Слухає їх Сруль.

Хто не знає сеї брукової парсуни? Сруль родив ся слїпим, та родивсь з таланом до музики і сьпіву. І сей талан не дав єму змарнїти в якім „сиротиньскім домі“ жидівскім, або від голодної смерти впасти на бруку. І як правовірний жид, він оженив ся навіть, а на прожиток родини зарабляє сьпівом. Без нього не обійде ся правовірне весїлє жидівске; Йось *a márszałyk* держить a Drusche*): прощальне слово від молодої і родини. Богачі і нїмецкі жиди єго не взивають, за те-ж у сироти, як Сруль засьпіває a Drusche, то плачуть чутливійші люди, плачуть ревними сльозами.

То єго заробок. Коло різдвяних сьвят починає він свою вандрівку „по порядних своїх кундсманах католицких“ і висьпівує християньскі коляди, а з Новим Роком кінчить ся вандрівка благожеланями з єго сторони і нещедрими дарами з сторони „кундсманів“. А веселі гостї в підрядній „Кавярнї народовій“? Для них має Сруль засібний репертоар, висьпівує їм своїм милим звучним барітоном гук пісень: від тих „оклепаних“, а все чаруючих: Я в чужинї загибаю, Za Niemen, hen precz... аж до найсьвіжійших вальчиків, які сезон і мода переносять з дощок театральних прямо на брук в дутки катаринкарів та на край губи посвистуючих за катеринкою міських гольтїпаків.

Срулько не пішов до кавярнї сьпівати, не пішов до хати сїсти на тверду лаву і дати спочити утомленим ногам по цїлоденнім ходї на омацки — він ту слухає музики.

Сїв собі на земли біля паркану з штахетів, встромив ся до половини в дїру в паркані, зложив ухо і долоню в трубку і жадно ловить, проковтує кождіський звук музики. — Виґравай капельмайстре фляджіолети!...

Штовхають бідного слїпця любителї музики, що ходять хідником, а там під розлогі дерева не можуть піти, кождий з иньших причин, потручують єго, але він на се не зважає — він заслухав ся.

Менї зараз нагадала ся друша, котру він висьпівав (навіть без заплати) одній вбогій сиротинї на весїлю. Всї заплакали і я інтруз, стоячи несьміло в кутику плакав, а Сруль сьпівав і думав про свою сиротиньску долю, або про долю своїх дїточок, котрих він не бачив, лиш обмацував їх личка, думав, що они підуть по жебрах, як він осиротить їх, як смерть замкне єго повіки над очима, котрі не бачили цьвітів на земли і зірок на небі. Так він думав, бо на лици збілїв, затряс ся єго голос і під конець друші потекли з єго червоних, слїпих очий сльози.

Сруль заслухав ся, а на єго лици противнім все і відразливім появилась в тїй хвилї якась приємна, принадна черта.

Фляджіолєтові тони і вся мельодия за ними полетїли вже за хмари, музиканти втерли піт з чола і здувають піну з гальби пива, а сьпівак сидить неподвижно, долоню і ухо держить звернені у трубку і слухає... А може досьпівує в души чарівну мельодию, що полетїла за хмари?...

---

*) На весїлю жидівскім оден marszałyk бавить гостий, другий держить промови і пильнує обряду та церемонії; часто обі функциї лучить одна особа, коли має до того услівя: a drusche — бесїда, діспута, котрою молодий попису є ся, або взагалї торжественна промова. Каже ся: a márszałyk singt a drusche.

силає, а коли щось не гаразд (звичайно, на єго погляд), так тоді конфіскує. Ученики ті відомі добре богатьом Лубенцям, особливо-ж д. Кошлакову.

До сего можемо ще додати, що взагалї тепер в Лубеньскій хлопячій ґімназиї зносини батьків з дїтьми підлягають контролї начальства (інспектора). Батькам і матерям годї й думати по души побалакати з дїтьми у своїх листах про ріжні родинні справи, бо їх листи конче мусять витримати інспекторску цензуру. Нам трапляло ся на власні очи бачити кілька листів до одного ученика від батька, які пройшли через цензуру і були повернені розпечатаними. І так діє ся не припадково, а систематично. Се-ж контроля не тілько над учениками, але й над батьками та матерями! Можна би думати, що се начальство так пильно дбає про моральність своїх учеників, коли боїть ся навіть поганого виливу і з боку батьків. Думати можна, але на дїлї дбає оно н. пр. так, що позволило ученикам іти на виставу невідповідної для них штуки „Флїрт“ (богато учеників підчас спектаклю вийшло з салї), а на найневиннїйші пєси українські не пускає.

Коли візьмемо все те на увагу, та пригадаємо ще ті факти, які докладно були описані в „Буковинї“ 1895 р. ч. 145 (про дївочу ґімназию), тоді більше-меньше цїлком можна уявити собі загальну картину порядків у наших обох ґімназиях, картину, на першому плянї котрої стоять несправедливість, цїлковите неповажанє людскої гідности учеників і вкінци просто таки звірства над ними. Час мабуть звернути на се увагу не тілько батькам і матерям, а і всїм, кого хоч трохи турбує вихованє нашого молодого поколїня. Дійшла до нас чутка, що почесна попечителька Лубеньскої дївочої ґімназиї д. Скаржиньска взяла вже на себе почин в справі полагодженя порядків у дївочій ґімназиї. Вважаємо приємним обовязком скласти щиру подяку за такі заходи і бажаємо, щоби справа ся завершила ся добрим успіхом на загальну користь. — Лубенець.

У відповідь Gazet-ї Bucovinei. В послїднім числї сеї ґазети находимо дві нотатки. В однїй нарікає орґан волоских боярів, що не обсаджено доси місця катехита для гр.-пр. дїтий в Черновецких народних школах. Коли проволїканє обсадженя сего важного місця кого болить, то певно нас найбільше, бо поки-що займає то місц катехита тимчасово о. Папкан, загорілий румунїзатор, а на сего не має Gazeta Bucovinei чого жалувати ся. На цїлій справі цїкаве се, що гр. пр. консистория відважила ся відмовити кваліфікациї гр. пр. сьвященикови, котрий здав іспит з катехитики з відзначенем, есть гр. пр. катехитом при народній школї у Витилївцї і має від свого наставника гр. пр. протоєрея дуже гарне сьвідоцтво... Надїємо ся, що буковиньска кр. рада шкільна закінчить сю дивовижну іграшку з гр. пр. Русинами справедливо і як найскорше! — В другій новинцї „простує“ о. Данилевич з Іспаса, що він добре вміє по руски „на задоволенє своїх наставників“ і що о. Томюк з Чорногуз, котрий тепер є заразом адміністратором гр. пр. парохії в Іспасї єму не передав науки гр. пр. релїґії. Що о. Данилевич знає по руски „на задоволенє своїх наставників“ (гр. пр. консисториї), в се ми віримо, бо для неї вистарчить перечитанє одного руского реченя без зрозуміня змісту, щоби бути задоволеною з „знаня рускої мови“. А що о. Томюк не передав науки релїґії о. сотрудникови Данилевичеви, котрий навіть мешкає в Іспасї, але сам аж з Чорногуз мусить приїзджати, сему іменно причина незнанє рускої мови у о. Данилевича! Сего чей же нїхто не заперечить!

Дивовижний суд. Вчера, в пятницю відбула ся в Чернівцях карна розправа против пастуха 50-лїтного Івана Дученка о підпаленє. Дучек розповів, що жив мізерно у свого пана, що сей єго часто кривдив і бив і що він раз з пімсти підпалив паньский стіг, але надійшли жандарми і згасили огонь. Хоч Дучек признав ся до вини, присяжні заперечили 7 голосами против 5 єго вину і суд увільнив обжалованого. Се рідко буває, щоби обжалований признав ся до вини, а суд помимо того заперечив ту вину...

Дитина перед судом. Перед судом присяжних у Львові ставала в понедїлок 12-лїтна, слабовита дївчина Павлина Смолїй; она вкрала грошї у Юліянни Варахім, в котрої служила. Батько Павлини, Онуфрій Смолїй нарікав часто, що не має з чого вижити і намовив свою дитину Павлину до крадїжи. Павлина вкінци послухала батька і вкрала своїй панї 1000 зр. Коли Онуфрій дістав таку велику суму, пішов до лазнї і там гостив служащих вином та й сам впив ся до нестями. Єго арештовано, а 940 зр. знайдено після вказівки Павлини в сїннику. Суд увільнив Павлину Смолїй цїлковито, батька-ж еї Онуфрія засуджено на півтора року тяжкої вязницї, а махочу на шість місяцїв арешту.

Курс рускої лїтератури. З „курсів для дорослих“, які уряджує „буковиньский кружок ім. Коменїя“, замітний передовсїм курс рускої лїтератури проф. Сергія Шпойнаровского. Курс призначений для пань і панів і відбуде ся в чотирох відчитах, від 8-го марта почавши кождої недїлї від 4 до 5 год. пополудни в будинку ґімназияльнім. Вступна карта на всї чотири виклади виносить 1 корону. Карти можна одержати в книгарнях Пардїнього і Шалїґо, у секретаря товариства Р. Кайндля (народна школа при семигородскій улици), а також безпосередно перед першим відчитом. Чистий дохід призначений на заснованє народної біблїотеки в Чернівцях.

Цїкавий відчит. В понедїлок, дня 2-го марта с. р. о год. 6 вечером буде проф. др. Гандль в сали фізикального института мати відчит „про промінї Рентґена“ з експеріментами. Вступні карти коштують 30 кр., — дохід призначений на природниче товариство в Чернівцях; — карти можна дістати в книгарни Р. Шалїґо. З огляду на малий простір салї можна лише малу скількість вступних карт продати, отже проф. др. Гандль заявив свою готовість, на случай більшого числа зголошень повторити виклад в середу дня 4-го марта с. р.

Від чаду помер у Львові надзиратель маґазину „Народної Торговлї“, 29-лїтний Петро Борис. Коли слуга прийшов єго зраня будити, не дістав на кількаразове пуканє в двері жадної відповіди; отже силою виважив двері і найшов Бориса в аґонїї. Хоч за кілька хвиль наспіла вже лїкарска поміч, не удало ся вже єго вирятувати. В затканій печи найдено два догаряючі ще кусні камінного вуглє. — Такою самою смертю згинув у Львові 3-лїтний хлопець робітника Івана Фуґера. Батка, матїр і двоє дїтий удало ся ще вирятувати.

Бразилїйский рай. Gazeta Lwowska містить такий комунїкат: Після рапорту конзуляту в Ріо Жанейро приплив там дня 31. грудня 1895 італїяньский корабель „Аттівіта“, котрий дня 8. грудня 1895 опустив пристань в Дженові, везучи 1536 еміґрантів з Австро-Угорщини. Ті еміґранти прибули вже до Дженови в дуже сумнім станї, в дорозї зелїзницею померло їм кількоро дїтий так само кількоро померло в Дженові і на корабли перед від'їздом. Трету часть еміґрантів становили дїти в вїцї понизше 10 лїт. В часї подорожи морскої померла одна жінка і 32 дїтий, переважно немовлят. В наслїдок трудів подорожи злої поживи, тісноти, недостачі сьвіжого воздуха, бруду, спеки і морскої недуги потратили матери корм а дїти мерли з голоду. В послїдних днях подорожи вибух кір на кораблі і майже всї дїти занедужали. В Ріо Жанейро винесено з корабля 10 дїтий умираючих, а 50 тяжко хорих; можна припустити, що задля злої поживи в бараках еміґрацийних, злого поміщеня і недостачі всякої опіки та страшної спеки помре бодай 40 з них. В часї морскої подорожи було положенє еміґрантів незвичайно прикре. Привиклї до зимна в Галичинї мусїли зносити спеку 40—45° в тїснім місци, при злїй поживі і нездоровій водї, глядячи на трупи померших свояків. Отже прибули до Ріо Жанейро ослаблені на тїлї і дусї, без волї і енерґії. Дляотого недуги, пануючи в Бразилїї, а особливо жовта пропасниця дуже небезпечні для їх вражливого орґанїзму, а небезпечність збільшає ся задля великої спеки. Жовта пропасниця забирає по 30 до 40 жертв денно, отже конзулят боїть ся, що ледве половина еміґрантів дійде до місця призначеня. Конзулят в Дженові доносить на основі повідомленя одержаного від конзуляту бразилїйского в тім містї, що безплатний перевіз австро-угорских еміґрантів до всїх держав Бразилїї цїлковито застановлений.

Два сьвята обходило місто Чернівцї передвчера і вчера. Дня 27-го с. м. в перше осьвітило електричне осьвітленє наші улицї. Публика численно згромадила ся, щоби подивляти се небувале у нас сьвято. Хто знає наше дотеперішне осьвітленє, той певно радує ся, що тепер справдї зроблено великий крок наперед в розвою міста, бо чей же електричне осьвітленє стане одним кроком більше для змагань Чернівців стати великим містом. А друге сьвято? Ну, то були жидівскі „гамани“. В містї, правду сказавши, на пів жидівскім, рух величезний, майже небувалий. Аж тут реґіт і галас: то провадять „гамана“, перебраного за віденського „ґіґерле“ з неминучим моноклем і цигарницею на добрий кулак трубою. Став він, привитав ся до електричного осьвітленя, аж тут нараз — стало темно (а вчера ще було затьміне місяця), видко є: машина не функціонує добре.. „Чи не лїпші були наші лямпи нафтяні?“ „Та нїчого, машина поправить ся, треба заждати!“ Знов сьміх, галас, реґіт, цїла юрба суне ся на „Strich“, а „ґіґерле“ зайшов на „шнапса“, щоби справу запити...

Міжнародний конґрес рільничий урядить угорский мінїстер рільництва в вересни с. р. в Пештї. Конґрес потреває три днї і має заняти ся вияснeнем причин знижки цїн збіжа та обдумати способи, як би сему запобігти.

Дрібні вісти. Вибір тернопільского бурмістра на місце помершого Погорецкого відбуде ся дня 2-го марта. Найбільше виглядів має адвокат др. Володимир Лучаковский, дотеперішний заступник бурмістра. — У Львові арештовано академика Льва Турбацкого з незнаних доси причин. Він інтересував ся живо еміґрацию наших селян і кілька разів перевозив їх до Удіне, часто подавав вісти в руских часописах, аж нараз єго арештовано.

Телеґрами „Буковини“.

—o—

З дня 29-го лютого 1896 року.

Відень. (Рада державна.) Президент палати спімнув о смерти архикнязя Альбрехта Сальватора і прикрім вражiню, яке ся сумна вість мусїла викликати на нашім улюбленім цїсарю. Палата вислухала стоячи сей спомин, котрий має донести президент до відомости цїсаря.

Палата приняла титул „середні школи“, а відкинула при поіменнім голосованю 141 голосами против 110 внесенє посла Гофмана на викресленє позиций на словіньску паралельку в Цїлї. Підчас дебати вніс пос. Мискольчи резолюцию на заснованє низшої нїмецкої ґімназиї на місце розвязаної реальної школи в Сереті. В дальший дебатї приняла палата титул „специяльні школи і наукові заведеня для індустриї“. Підчас розправи піднїс правительственний комісар секцийний шеф Лятур, що управа шкільництва старає ся спомагати ческе ремісниче шкільництво. При розправі над народними школами жалував ся пос. Сокол на упосїдженє ческого народу. — Слїдуюче засїданє в понедїлок.

Відень. Комісия для виборчої реформи рішила всїма голосами против трьох перейти до специяльної дебати над правительственним проєктом. Президент мінїстрів гр. Бадені відповів у формі спростованя на замітку пос. Бернрайтера, що своєю послїдною бесїдою не хотїв права комісиї що-до числа і протягу засїдань обмежати. Хоч бесїдник прсьвідчений о прихильности послів для своєї особи, то все таки думає, що его евентуальна неприсутність на однім або другім засїданю не вплине на дїяльність комісиї. Коли мало би ся заявлене про ведучу ролю президента мінїстрів так розуміти, що він мусить на кождім засїданю комісиї бути, як се дїяло ся за попередних правительств, то бесїдник справдї посьвятить свій час свому обовязкови; коли-ж ведуча роля має виключно в его присутности

зазначувати ся без запоруки на якийсь успіх, то волїє навіть за цїну всїма рівно бажаного успіху на се зрезиґнувати.

Аґрам. Проводир хорватскої опозициї Старчевич помер в ночи.

Карвін. Змова гірників змагає ся; доси положене не змінене.

Берлин. (Палата послів) Підчас наради над шкільним буджетом відповів мінїстер шкільництва на замітки пос. Яжджевского про несповнене польских жадань, що скрайні національно-польскі аґітациї правительство нїмецке не може терпіти, бо они мають на цїли відбудоване Польщи. Аґітацию в Галичинї переносять до Горішного Шлезку, а против сего мусить правительство з цїлою енерґією виступити. Правительство має сьвятий обовязок цїлу свою силу звернути на охорону нїмецкости і виступити против аґресивних стремлїнь Поляків. Як довго мінїстер займає своє місце, він сей свій обовязок виповнить совістно.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Роґізнї що місяця. Передплата, платна в Роґізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Роґізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні рочники Добрих Рад.

1. рочник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих устунів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. рочник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. рочник „Д. Р.“ містить так само як і другий рочник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого рочника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. рочник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого рочника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. рочник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. рочник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і єго син Фостович“.

Цїна 6 рочників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1895 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	12^{24}	.	.	$6^{\underline{39}}$	$10^{\underline{34}}$	6^{30}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	2^{49}	.	.	$9^{\underline{20}}$	$9^{\underline{31}}$	5^{00}		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	$11^{\underline{45}}$	$9^{\underline{35}}$
до Львова								
З Відня, Кракова . . .	1^{22}	$5^{\underline{10}}$	$8^{\underline{40}}$	$7^{\underline{00}}$	$9^{\underline{06}}$	9^{00}		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова .	$9^{\underline{50}}$	.	.	1^{32}	7^{37}	$6^{\underline{17}}$		
З Підволочиск	2^{25}	$10^{\underline{00}}$	.	8^{25}	5^{00}	.		
З „ на Підзамче	2^{13}	$9^{\underline{44}}$	.	8^{12}	4^{33}	.		
Зі Стрия.	.	.	.	$12^{\underline{05}}$	8^{10}	1^{42}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	4^{40}	.		
Зі Сколього і Стрия . .	.	.	.	$9^{\underline{16}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг) .	.	.	.	.	.	.		

Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
з Чернівцїв								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{04}	.	.	9^{48}	$9^{\underline{47}}$	$5^{\underline{13}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{44}	.	.	$6^{\underline{54}}$	$10^{\underline{44}}$	6^{30}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	8^{30}	6^{25}
зі Львова								
До Кракова і Відня . .	8^{40}	2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{55}}$	10^{25}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	1^{56}	$5^{\underline{46}}$	.	9^{50}	$10^{\underline{20}}$		
„ „ з Підзамча .	.	2^{10}	6^{00}	.	10^{14}	$10^{\underline{44}}$		
„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6^{15}	.	.	$10^{\underline{30}}$	2^{40}	10^{35}		
„ Стрия	.	.	.	$5^{\underline{25}}$	9^{33}	$7^{\underline{38}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{10}}$			
„ Сколього і Стрия . .	.	.	.	.	.	3^{00}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг) .	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.